

Rodinné právo

2. Manželství

CEVRO Institut

JUDr. Lucie Trnková, Ph.D.

lucie.trnkova@vsci.cz

Osnova semináře

- pojem manželství
- vznik manželství
- způsobilost uzavřít manželství
- zdánlivé / neplatné manželství
- práva a povinnosti manželů

- **Právní úprava manželství**

Manželství

= trvalý svazek muže a ženy vzniklý způsobem, který stanoví tento zákon. Hlavním účelem manželství je založení rodiny, řádná výchova dětí a vzájemná podpora a pomoc. (§ 655 OZ)

hlavní zásady:

- osoby různého pohlaví
- monogamie
- rozlučitelnost
- civilní či církevní forma

Vznik manželství

- manželství se uzavírá zákonem stanoveným způsobem = **sňatkem**
- sňatek spočívá ve svobodném a úplném souhlasném projevu vůle muže a ženy, kteří hodlají vstoupit do manželství (dále jen „snoubenci“), že spolu vstupují do manželství.
- **sňatečný obřad** je veřejný a slavnostní, koná se za přítomnosti dvou svědků

Formy sňatku

- a) **občanský sňatek** – před orgánem veřejné moci (starosta / místostarosta / pověřený člen zastupitelstva - upraveno zákonem č. 128/2000 Sb., o obcích) a za přítomnosti matrikáře
- o provedení sňatečného obřadu žádají snoubenci ten obecní úřad, v jehož obvodu chtějí manželství uzavřít
  - místo konání: místo určené úřadem pro slavnostní akce, přihlíží se k vůli snoubenců

Formy sňatku

- b) **církevní sňatek** – před orgánem církve či náboženské společnosti oprávněné k oddávání dle zákona č. 3/2002 Sb., o církvích a náboženských společnostech (<http://www.mkcr.cz/scripts/detail.php?id=371>)
- o provedení obřadu žádají snoubenci příslušnou církev
  - předpoklady pro uzavření manželství v dané církvi, podmínky pro jeho konání, průběh i místo konání - vnitřní předpisy církve
  - osvědčení vydané matričním úřadem, v jehož obvodu má být manželství uzavřeno, že snoubenci splňují zákonné požadavky pro uzavření manželství
  - osvědčení nesmí být starší 6 měsíců
  - do 3 dnů po uzavření manželství oddávající zašle protokol o uzavření manželství matričnímu úřadu, v jehož obvodu bylo manželství uzavřeno

Sňatečná prohlášení

- příjmení své a svých dětí
- nejsou známy překážky uzavření manželství
- znají svůj zdravotní stav a zvážili uspořádání budoucích majetkových poměrů, bydlení a hmotné zajištění rodiny

Zvláštní případy sňatku

Sňatek v cizině

- je-li alespoň jeden ze snoubenců občanem ČR – lze uzavřít manželství před diplomatickou misí či konzulárním úřadem ČR v cizině

Sňatek v zastoupení

- z důležitých důvodů může krajský úřad povolit uzavření manželství v zastoupení jednoho ze snoubenců
- snoubenec, který má být při sňatečném obřadu zastoupen, udělí plnou moc zmocněnci, k uzavření manželství s konkrétní osobou
- plná moc vyžaduje pís. formu a podpis úředně ověřen

Sňatek v ohrožení života snoubence

- je-li život snoubence přímo ohrožen – lze uzavřít sňatek před kterýmkoliv OÚ na kterémkoliv místě
- velitel námořního plavidla / letadla pod vlajkou ČR / před velitelem vojenské jednotky ČR v zahraničí

Způsobilost uzavřít manželství

= ten, komu v uzavření manželství nebrání žádná překážka

Překážky uzavření manželství:

- nedostatek věku
- nedostatek svéprávnosti
- již existující manželství / registr. partnerství
- zakázaný stupeň příbuzenství
- svěření do péče

Následky porušení zákona

Zdánlivé manželství

- manželství vůbec nevznikne
- nesplnění takových náležitostí, na nichž je nutno bezvýhradně trvat
- vada nemůže být zhojena
- např. osoba mladší 16 let, osoby stejného pohlaví, sňatečné prohlášení učiněné před někým, kdo není ani orgánem veřejné moci ani oprávněné církve, bez osvědčení matričního úřadu
- není třeba o tom rozhodovat, v pochybnostech žaloba na určení, že manželství neexistuje – deklaratorní rozhodnutí

Neplatné manželství

- bylo-li uzavřeno přes zákonnou překážku
- považuje se za platné, dokud jej soud neprohlásí za neplatné
- vada může být zhojena – např. nabytí plné svéprávnosti, zánik dřívějšího manželství

Práva a povinnosti manželů

- rovné povinnosti a rovná práva
- jsou si navzájem povinni úctou
- jsou povinni žít spolu, být si věrni, vzájemně respektovat svou důstojnost, podporovat se, udržovat rodinné společenství, vytvářet zdravé rodinné prostředí a společně pečovat o děti
- vzájemné právo znát své příjmy a majetek
- společná domácnost manželů = rodinná domácnost
- každý z manželů přispívá na potřeby života rodiny a potřeby rodinné domácnosti podle svých osobních a majetkových poměrů, schopností a možností tak, aby **životní úroveň všech členů rodiny byla zásadně srovnatelná**

Práva a povinnosti manželů

- poskytování majetkových plnění má stejný význam jako osobní péče o rodinu a její členy
- o záležitostech rodiny rozhodují společně
- v běžných záležitostech může jednat kterýkoliv z nich, mají vzájemné zástupčí oprávnění
- vzájemná **vyživovací povinnost manželů** – hmotná a kulturní úroveň obou byla zásadně stejná